

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA EFECTUADA AL CARRER CASTELLET,8-
10 (LES CORTS, BARCELONA)
Codi M.H.C.B: 128/08

Data de la intervenció: 10 – 14 de novembre de 2008.

Meritxell Nasarre Solans
Barcelona, Octubre 2010

ÍNDEX

- 1. Fitxa tècnica**
- 2. Situació de la intervenció**
- 3. Motivacions i objectius de la intervenció**
- 4. Notícies històriques i intervencions anteriors**
- 5. Metodologia**
- 6. Descripció dels treballs realitzats**
- 7. Conclusions**
- 8. Bibliografia**

ANNEXES

Repertori estratigràfic

Documentació gràfica

- **Documentació fotogràfica**
- **Documentació planimètrica**

FITXA TÈCNICA

NOM DE LA INTERVENCIÓ	C/ Castellet, 8-10
UBICACIÓ	Districte de Les Corts (Barcelona)
COORDENADES UTM	X: 425737 m Y: 4583149 m Z: 130,1 m s.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	Del 10 al 14 de novembre de 2008
PROMOTOR	Fecsa-Endesa
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Meritxell Nasarre Solans

2. Situació de la intervenció

El seguiment arqueològic que s'ha efectuat, i del qual presentem la memòria, s'ha portat a terme al districte de Les Corts, concretament al barri de Pedralbes. Aquest districte no inclou tan sols aquests dos barris sinó que s'enfila per la muntanya i abraça també l'antic terme municipal de Vallvidrera i part del que fou Sta. Creu d'Olorda.

Nombrosos cursos d'aigua, generalment estacionals, solcaven fonament el terreny, atesa la inclinació del talús al peu de la muntanya en aquest sector del sud-oest del pla de Barcelona, hi reconstruïen el seu traçat en arribar als llocs més planers.

El terme municipal de Barcelona se situa bàsicament sobre una superfície gairebé plana (el Pla de Barcelona). El Pla de Barcelona és limitat per la Serralada de Collserola, i a migjorn, per la falla que segueix, ran de mar, des de Garraf i el turó de Montjuïc que és el punt més elevat, pels turonets dels Ollers, del Tàber, de les Fazies, de la Bota, fins el turó de Montgat, més enllà del Besòs.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el seguit de turons suaus.

Des del punt de vista urbanístic la ciutat de Barcelona consta de diverses àrees. Prop del mar i dominat al sud pel gran promontori de Montjuïc hi ha el nucli antic, on la ciutat restà reclosa fins a la desaparició de les muralles durant el segle XIX. Aquest espai inclou, d'una banda, un nucli central anomenat barri gòtic que correspon a la primitiva ciutat romana i, de l'altra, un seguit de ravals situats al seu voltant que es van formar en època medieval, dins el perímetre de les muralles aixecades al segle XIII.

Al nord de la ciutat antiga s'estén l'Eixample, una àmplia zona quadriculada planificada a la segona meitat del segle XIX, segons el pla d'Ildefons Cerdà, un cop s'havien enderrocat les muralles que encerclaven la ciutat i que oprimia el seu desenvolupament.

El territori de Sarrià (on es situa aquesta intervenció) ocupava uns 6,5 km² i era estret i allargat, constret entre dues rieres, la Riera Blanca i la de Gardenyes, que separava Sarrià de Sant Gervasi. Els altres dos límits eren, pel nord, Collserola i, pel sud, la finca dels Güell que esdevindria palau de Pedralbes.

Per últim, constatar que Sarrià va perdre la seva independència com a municipi el novembre de 1921, per tant va ser el darrer poble independent del Pla a incorporar-se a la ciutat, després que els altres sis ho haguessin fet el 1897 i Horta el 1904.

3. Motivacions i objectius de la intervenció

El seguiment arqueològic de la present memòria es va originar arran d'una obra promoguda per l'empresa FECSA ENDESA per tal de realitzar una estesa de cable subterrani (llicència municipal:FECZE0275435-A). Com que l'àrea afectada forma part d'una Zona d'Interès Arqueològic i d'alt valor històric de la ciutat de Barcelona, es va plantejar la necessitat de realitzar una intervenció arqueològica preventiva.

El control arqueològic de l'obra s'encarregà a l'empresa de gestió arqueològica ATICS, S. L., i l'arqueòloga Meritxell Nasarre en va assumir la direcció tècnica. Els treballs de control es dugueren a terme entre els dies 10 i 14 de novembre de 2008, sota la supervisió del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona. Pel que fa als treballs de la realització de la rasa i d'estesa de cable, van ser executats per l'empresa Redes Bcn UT.

Amb el seguiment arqueològic, es pretenia, d'una banda, localitzar i documentar possibles restes patrimonials que poguessin veure's afectades per l'actuació urbanística, i, de l'altra banda, i relacionat amb la primera, obtenir la màxima informació possible de l'àrea afectada per tal de complementar els estudis realitzats fins a l'actualitat.

En concret, i pel que fa a la intervenció arqueològica que ens ocupa podem dir que:

- El Monestir de Pedralbes va ser construït al segle XIV per ordre del Rei Jaume II i la seva dona Elisenda de Montcada.
- Des de la seva fundació ha mantingut l'estructura original. S'hi s'han realitzat modificacions en diferents moments històrics que no han alterat la seva estructura.
- Diferents sondejos i petites intervencions han permès identificar diversos nivells arqueològics des de la baixa edat mitjana fins a la època contemporània, passant pels segles de l'edat moderna.
- Catàleg del Patrimoni Històric-Artístic de la Ciutat de Barcelona, fitxes 492 i 493; Categoria A, cap. I.
- Bé Cultural d'Interès Nacional D. 3-6-1931; Gac. 4-6-1931.

Els objectius immediats es centren doncs en recuperar les possibles restes arqueològiques que puguin aparèixer durant la realització de les obres per a la instal·lació d'uns cables de baixa tensió.

4. Notícies històriques i intervencions anteriors

Notícies històriques

La zona intervinguda està situada al districte de Sarrià- Sant Gervasi. Les primeres notícies del passat prehistòric de l'actual terme del districte de Sarrià- St. Gervasi corresponen a la darrereria del sisè mil·lenni i l'inici del cinquè. És el cas de la cova d'Or o dels Encantats, situada al vessant oest del puig d'Olorda.

Pel que fa a l'època ibèrica no hi ha indicis arqueològics sòlids a Sarrià per parlar d'assentaments ibèrics pròpiament dits..

La repercussió de la continuïtat de l'estructura socioeconòmica agrària romana a l'històric terme de Sarrià durant el trànsit de l'època baiximperial al període altmedieval és un fenomen força desconegut. Tot i així, la toponímia que apareix esmentada en la primera documentació escrita que s'ha conservat fins els nostres dies mostra l'existència d'un nucli de població continuador d'una certa tradició romana, com ho prova el mateix topònim de Sarrià. Tradicionalment s'ha considerat com a versemblant la possibilitat que l'origen d'aquest topònim fos el nom del propietari d'una vil·la romana, el qual hauria estat format a partir de la derivació en –ANU d'un nom personal Sarius o Serius. No obstant això, no tenim constància documental d'aquest topònim fins a la darrereria del segle X. El primer document on apareix data de l'any 986 i es tracta de la venda d'unes cases, corts, terres, horts i la meitat del seu colomer, situats al terme de *Sirriano* feta per Bonaric, prevere, a Vives (974-995¹), bisbe de Barcelona. Amb posterioritat, el topònim evoluciona i el podem trobar escrit com a Serriano, Sirriano, Sirria o Serria. La forma Sarrià apareix per primera vegada en un document de l'any 1070.

En el darrer terç del segle X trobem el primer nucli de població sarrianenca, format per propietaris amb ple dret sobre les seves terres que es dedicaven a explotar-les mitjançant el conreu de vinyes, arbres i horts.

Al llarg de segle XI es va consolidar una societat rural de petits propietaris. A mitjans del segle XI la institució eclesiàstica barcelonina va

¹ *Els barris de Barcelona*. Vol.II Sants-Montjuïc, Les Corts, Sarrià-Sant Gervasi. Enciclopèdia Catalana. Ajuntament de Barcelona, 1998, Barcelona.

esdevenir propietària de la major part de les terres del pla de Barcelona arran de les donacions pietoses dels fidels. L'Església, incapaç d'explotar el seu ampli patrimoni cedí la superfície útil als camperols a canvi d'un pagament. A banda de l'aparició dels primers masos fortificats, el segle XII va significar el naixement d'una de les nissagues més representatives, els Sarrià (ss. XII-XIII) llinatge que prengué el topònim com a cognom. Els Sarrià deixaren com a llegat la petxina de pelegrí sobre un fons de gules, símbol que utilitzaren com a distintiu i que s'adoptà posteriorment en el segell municipal.

L'origen de la municipalitat de Sarrià es pot situar cap els segles XIII-XIV². És en aquest moment en que es comença a construir el Monestir de Pebralbes. L'any 1326, l'almirall Bernat de Sarrià, fill i hereu universal de Romeu, va vendre a la reina Elisenda el mas que tenia a Pedralbes. Era un mas aloer, de manera que Bernat en tenia el domini jurisdiccional, mentre que el domini útil el tenien els masovers anomenats Pedralbes, perquè havien agafat com a cognom el topònim del mas *petras albas* ("pedres blanques"). Els Pedralbes vengueren també el seu domini a Elisenda, així la reina pogué fundar, com desitjava, el monestir de monges clarisses de Santa Maria de Pedralbes. Els motius que movien els reis a fundar un monestir podien ser de repoblament, però també podien ser, com és el cas de Pedralbes, per tenir-hi un panteó on reposar en morir³.

Aquí s'inicia, doncs, la relació del monestir de Pedralbes amb Sarrià, ja que, començat el monestir i mort el seu espòs Jaume II, la reina Elisenda s'hi retirà a viure, en un palau que es féu construir aprofitant part de les ja construïdes estances de les monges. El 1334 Elisenda i el bisbe de Barcelona acordaren una permuta, així doncs Sant Vicenç de Sarrià passà a dependre del monestir de Pedralbes per permuta amb Sant Pere de Premià. Amb aquest intercanvi el monestir obtingué tots els drets sinodals i espirituals que reeditava la parròquia,. Per virtut d'aquesta permuta l'abadessa fou senyora feudal de Sarrià i més de setanta sarrianencs passaren a ser "homes propis" del monestir. Aquest fou, potser, el vincle més evident entre la vila i el monestir de Pedralbes, que l'abadessa com a senyora feudal de Sarrià tenia facultat de "tenir i posar batlle en la dita vila" per regir i exercir la jurisdicció civil.

²: El territori i els barris, Sarrià. Districte Sarrià-Sant Gervasi. Ajuntament de Barcelona.

³ ESCUDERO RIBOT, M. Assumpta; El monestir de Pedralbes i Sarrià (segles XIV aXVIII).

Pel que fa al pes del monestir de Pedralbes dins la societat, el fet que fos fundat per una reina va ser decisiu per a la importància econòmica, però també política i social, que va tenir durant segles. Més que per la seva fundadora, va ser rellevant per les rendes i les propietats amb les quals aquesta el va dotar. La reina Elisenda, però, va aconseguir la protecció de la casa reial i, poc després, el 13 d'octubre de 1357, la del Consell de Cent. Així Barcelona va esdevenir la ciutat protectora de la comunitat davant qualsevol contingència⁴.

Tornant a la relació entre el monestir i la vila de Sarrià, a mesura que es refermava el govern municipal de la vila, s'extingia gradualment, tal com s'havia exercit, el domini senyorial del monestir. Després del segle XV, en perdre jurisdicció sobre els habitants, l'abadessa ja no nomenava el batlle a Sarrià. Al llarg del segle XVI, la situació econòmica del monestir va empitjorar fins a l'extrem que la construcció de la nova infermeria (1568) només es va poder solucionar a través de l'ajut reial. El 1640, en esclatar la Guerra dels Segadors, les monges tornaren a abandonar el monestir i no varen tornar fins el 1643. En aquests anys l'edifici es va deteriorar fins al punt que el 1654 s'hi van fer diverses reformes i es va reconstruir el claustre. Com que eren pocs els recursos econòmics que disposava la comunitat de monges, el Consell de Cent va establir un ajut perpetu de 100 lliures anuals. Al llarg d'aquest segle, el monestir es va haver de despendre de moltes possessions al Berguedà⁵.

El mes de juliol de 1713, les tropes de Felip V i els seus aliats ocuparen el terme de Sarrià durant el setge de Barcelona. La relació entre la vila i el monestir es mantingué prou estreta, i de vegades conflictiva, després de la guerra. Segons un document datat el 1718, hi hagué una concòrdia entre el monestir i Sarrià sobre una taula de carnisseria.

Felip V reconegué la jurisdicció civil i criminal de l'abadessa de Pedralbes en els llocs on havia tingut domini. Fins el Concordat de 1753,

⁴ Petras Albas, El monestir de Pedralbes i els Montcada (1326-1673) Guia-Catàleg.

⁵ ESCUDERO RIBOT, M. Assumpta; El monestir de Pedralbes i Sarrià (segles XIV aXVIII).

l'abadessa presentava el candidat a "vicari perpetu" de la parròquia. En morir mossèn Baltasar Descallar el 1760, el monestir de Pedralbes va presentar mossèn Sivilla coma a candidat, però el bisbe ja no l'acceptà, perquè ja no era conforme amb el Concordat signat entre el rei d'Espanya i la Santa Seu. Des d'aquest moment, s'acaben els "vicaris perpetus" i retorna el nomenament de rector per a la parròquia de sant Vicenç. Aquí acaba, en aquest aspecte, la llarga intervenció del monestir en la parròquia de Sarrià.

El 1781, es separà la partida de Pedralbes del terme de Sarrià. Això fou especialment greu per l'economia del monestir. Des d'aleshores, l'abadessa va haver de pagar contribució pel monestir i algunes possessions que li quedaven.

Al final del segle XV el poblament de Sarrià ja era prou significatiu. El nucli de població situat al voltant de l'església i l'existent a les masies de fora de la vila formaven una societat rural que fonamentava la seva economia en el rendiment de la terra.

Així, hi trobem una societat urbana de menestrals i artesans que, amb la proliferació de torres (segles XVI-XVII), va adquirir una gran importància amb el pas del temps.

Sarrià constituïa al començament del vuit-cents el nucli més ric i més poblat del Pla. Dedicat fonamentalment a l'agricultura (sobretot la viticultura) durant el segle XVIII, vivia de la construcció i de la urbanització en la dècada del 1860. Sarrià no s'industrialitzà (com tampoc altres municipis situats al peu de la serralada de Collserola) i, per aquesta raó, la seva població va restar més estable, mentre que els municipis del Pla en procés d'industrialització experimentaren un augment exponencial dels seus efectius. Tot i això, a la primera meitat del segle XIX Sarrià estigué immers en un declivi econòmic lligat a la pèrdua de valor de l'agricultura en relació amb la indústria i la urbanització del sòl. En iniciar-se l'últim terç del segle XIX Sarrià no ofería els trets suburbans dels altres municipis del Pla de Barcelona. A finals del segle XIX, Sarrià experimentà un creixement demogràfic accelerat provocat per l'establiment d'ordes religioses (caputxins, salesians, dominics, clarisses, jesuïtes, escolapis, salesianes, monges del Sagrat Cor, benedictines, terciàries i darderes) que sol·licitaven permís per edificar col·legis a la zona de damunt el passeig de la Bonanova.

El 1921 es reobrí l'expedient d'agregació a petició de l'Ajuntament de Barcelona. L'expedient va ser tramitat amb una gran rapidesa i el mateix any Sarrià quedà agregat a la ciutat per reial decret, a pesar de l'oposició i les mobilitzacions dels sarrianencs, esdevenint el darrer poble que s'incorporés a Barcelona.

A començament del segle XX Sarrià va esdevenir un dels nuclis més rics i poblats del pla.

Intervencions anteriors

Tenint en compte la notable quantitat d'excavacions arqueològiques que s'han efectuat en aquesta zona, ens limitarem únicament a exposar aquelles de més entitat, pel que fa a les dades que han aportat.

Pel que fa a l'època romana, hi ha indicis de l'existència d'una vil·la romana sota el monestir de Pedralbes, descoberta quan es realitzaren unes obres de reforma del convent i, posteriorment, en les intervencions arqueològiques realitzades el 1990, arran de la construcció del segon cinturó. Segons O. Granados (Granados, 1991)⁶ aquesta vil·la tindria una cronologia d'època tardorepublicana moment de la seva construcció, fins mitjans segle I dC, quan s'abandonà parcialment.

Al segle XIX foren localitzades al turó del Putget unes inscripcions sepulcrales que versemblantment formaven part de la necròpolis d'una possible vil·la romana situada al mateix turó.

Des de fa uns anys, s'han portant a terme una sèrie d'intervencions arquitectòniques per tal de realitzar una restauració integral del conjunt de l'edifici. D'aquesta manera es pretenia adaptar els seus espais en funció de les diferents necessitats museístiques a que es destina actualment, així com les necessitats de la comunitat de monges clarisses, propietàries del monestir.

A l'estiu de l'any 2001 es va encarregar a S. Redondo⁷ la direcció de dos sondejos arqueològics, que es van realitzar a l'interior dels edificis. Un es va dur a terme a l'edifici més occidental. S'hi va poder documentar un tram de

⁶ *Els barris de Barcelona*. Vol.II Sants-Montjuïc, Les Corts, Sarrià-Sant Gervasi. Enciclopèdia Catalana. Ajuntament de Barcelona, 1998, Barcelona.

⁷ REDONDO, S. (2003)

claveguera coberta amb maons del segle XVIII, possiblement relacionada amb la cisterna veïna, a més de dues estructures muràries. A l'interior de l'edifici de l'Abadia es van identificar dos paviments moderns, una claveguera també moderna, les restes del que probablement era la riosta del mur i els fonaments d'un pilar que constata que l'Abadia era una gran nau sostinguda per una sèrie d'arcs amb pilars.

L'any 2003 es dugué a terme una intervenció al Monestir de Pedralbes que va consistir en el control de l'obertura d'una rasa de 52 m. de llargada per la col·locació d'una nova canalització de la xarxa de clavegueram. Aquesta es va fer en dues fases: una al soterrani on hi havia les procures del celler i l'altra a l'exterior a la zona de l'hort. Durant l'excavació de la rasa a l'interior de la primera crugia es va localitzar la fonamentació del mur de l'antiga abadia que en el moment de la seva construcció faria de mur de façana (segona meitat del segle XIV).

La següent fase constructiva de la zona estava directament relacionada amb la construcció de la nova infermeria al costat més occidental de les crugies 3 i 4. Aquesta fase s'emmarcaria a finals del segle XVII. En aquest moment es situa la construcció de la cisterna i per defecte el mur afegit, la font o petit safareig i la seva canalització vers la cisterna. Les clavegueres trobades, tot i localitzar-se en diferents punts del soterrani i de l'hort de les monges es van relacionar amb un horitzó cronològic entre el segle XVI i el segle XVIII.

Finalment, les estructures localitzades a l'hort de les monges va resultar difícil datar-les, doncs la ceràmica que es va trobar oferia un ampli horitzó cronològic (segle XVI fins segle XX). Es va apuntar que el mur localitzat i una estructura de planta circular podrien estar estretament lligades ja que van sortir a la mateixa cota. A més, aquesta habitació podria fer la funció de corral o per a guardar-hi eines. Malgrat no disposar de dades documentals, es podria emmarcar dins una fase moderna. Per últim, dins d'aquest horitzó cronològic, gens precís a causa dels constants moviments de terres, s'emmarcaria la canalització de regadius i els dos murs del dipòsit localitzat⁸.

⁸ MOIX, E. (2006)

L'any 2004, J. Casas va dirigir una intervenció arqueològica entre l'Abadia i l'Hort de les Monges, que va concloure amb resultats positius malgrat que les estructures descobertes no disposaven d'entitat suficient per aportar noves dades rellevants sobre les vicissituds que afectaren aquesta part de l'edifici al llarg dels temps.

Del segle XV, moment en que es construï la sala capitular del monestir, es descobriren les restes d'un petit mur del qual tan sols en quedava la fonamentació, alhora que es trobava seccionat per construccions posteriors, i també es va observar a la paret exterior de l'abadia la presència d'una pedra esculpida amb motius florals i la presència d'un forat a la part central. Finalment, sembla que al segle XVIII es produí l'última gran reforma. La construcció de l'edifici oest adossat a la infermeria es dotà d'una cisterna d'aigua. La recollida de les aigües és confusa ja que no es pogué establir si es recollien les aigües de pluges o bé s'agafaven del pou del claustre. El que sí que es determinà fou el sistema d'evacuació dels residus; en un primer moment sembla que es feia a través d'una claveguera de pedra construïda en el mateix moment que la cisterna. Posteriorment aquesta quedà en desús i se n'hi afegí una segona, que recollia les aigües sobrants d'una pica i que es trobava a la paret oest de la mateixa⁹.

L'any 2007, es va fer una intervenció a la zona de l'hort de les Monges. E. Segués i Peña¹⁰ va documentar diverses estructures relacionades amb la producció de vi (fons de premses, canalitzacions) que van ser amortitzades a finals del segle XIX, possiblement en relació amb la fil·loxera. També s'hi va localitzar una ocultació, possiblement de finals del segle XIX, on hi havia armament (diverses pistoles, una baioneta i munició), una bossa de cuir i altres objectes.

⁹ CASAS, J. (2006)

¹⁰ SEGUÉS PEÑA, E. (2008)

5. Metodologia

Per tal d'aconseguir els objectiu marcats, cal seguir una metodologia sistemàtica i adequada. En relació amb la metodologia de registre, la seqüència estratigràfica s'estableix per a entendre la formació, delimitació i estructuració dels estrats i la seva possible posterior destrucció. De la mateixa manera, ajuda a interpretar els diferents processos sedimentaris i postdeposicionals que han tingut lloc en aquest espai. Amb aquests pressupostos, s'ha establert un registre detallat dels diferents estrats que configuren la zona excavada, utilitzant a tal efecte el sistema d' Unitats Estratigràfiques (U. E.) dissenyat per E. C. Harris (Principles of Archaeological Stratigraphy, 1979), que permet analitzar de forma individualitzada cada una de las incidències que afecten la seqüència estratigràfica. S'ha realitzat una fitxa descriptiva de cada Unitat Estratigràfica. En ella es registren tots els paràmetres que permetin la seva correcta identificació i descripció: la ubicació en el jaciment, les seves característiques físiques, la situació en les plantes i seccions i la posició física respecte a la resta d'unitats estratigràfiques amb les quals es relaciona.

La identificació d'U.E. s'estableix mantenint l'ordre d'aparició durant el procés d'excavació i es realitza utilitzant una clau, en aquest cas, de tres o més dígits, començant tota la seqüència numèrica en el 100 (nivell superficial), segons els sectors diferenciats. Aquest sistema s'ha emprat amb la finalitat d'evitar qualsevol alteració de la seqüència numèrica o un altre tipus d'interferència en el cas d'una estratigrafia complexa.

La documentació es completa amb un registre gràfic detallat, que inclou la fotografia convencional.

El sistema de treball utilitzat va combinar l'ús del martell pneumàtic, per l'obertura del paviment, amb l'excavació manual adreçada al descobriment de les restes que podien aparèixer.

6. Descripció dels treballs realitzats

La intervenció arqueològica objecte de la present memòria, ve motivada per l'obra de canalització en rasa per instal·lar un nou cablejat elèctric de baixa tensió al número 8-10 del carrer Castellet que comprenia un tram total de 30 m (fig. 1).

L'actuació arqueològica se centrà, per una banda, en el control visual de la realització del tram de rasa per part de l'empresa adjudicatària i, per altra banda, en l'excavació manual per part de la direcció tècnica quan les característiques del sediment extret així ho exigien.

Les obres s'iniciaren el dia 10 de novembre de 2008 i finalitzaren el 14 del mateix mes. El procediment de treball va consistir, en primer lloc, l'aixecament del paviment mitjançant un martell pneumàtic. Posteriorment es va fer el buidatge de les mitjançant una Bobcat amb una pala de 40 cm per l'obertura de la zona de vorera i de 70 per la zona de carrer.

Es va començar l'obertura just davant del número 8-10, on s'havia de donar subministrament i va continuar en paral·lel a la línia de façana fins a l'alçada de la CT. Per últim es va fer el creuament del carrer fins per fer la connexió.

A efectes pràctics, la direcció tècnica considerà oportú dividir el recorregut en dues rases (Rasa 100 i Rasa 200) atenint-se a que les característiques de l'estratigrafia eren idèntics als diferents trams de la rasa. Tot i així, el recorregut es va fer amb l'obertura de 6 cales. Quatre d'aquestes cales discorren paral·leles a la línia de façana del carrer Castellet (Rasa 100). Les altres 2 cales restants es situen perpendicularment (Rasa 200).

Rasa 100

Rasa que va des del número 8-10 del carrer Castellet, lloc on s'havia de connectar la línia de baixa tensió, fins a l'alçada de la C. T.

Tenia 14, 2 m de longitud, 40 cm d'amplada i 70 cm de profunditat, l'espai necessari per a la introducció del cable. Té una orientació O-E i se situa paral·lela a l'actual línia de façana del carrer. En molts trams de la rasa, foren

apareixent altres serveis anteriors (aigua i electricitat) en sentit perpendicular a la direcció de les cales.

L'estratigrafia constava d'un nivell de paviment (U. E. 100) format per lloses de ciment de 20 cm. d'amplada, 20 cm. de llargada i 4 cm. de gruix. La preparació de paviment (U. E. 101) de formigó variava una mica segons el tram de la rasa i oscil·lava entre 10 i 35 cm de potència en total i un nivell d'argiles i sorres de color marró ataronjat (U. E. 102) amb material ceràmic del S XX de 40 i 50 cm de potencia. En molts trams, aquesta estratigrafia queda tallada per diverses rases de diversos serveis (aigua, llum,)

Rasa 200

Tenia 14 metres de longitud, 1,5 metres d'amplada i 70 cm de profunditat. Té una orientació N-S i se situa perpendicularment a l'actual línia de façana, del carrer Castellet. Es correspon al creuament del carrer.

L'estratigrafia constava d'un nivell de paviment (U. E. 200) format capa d'asfalt de 25 cm. de gruix. La preparació de paviment (U. E. 201) estava format per un estrat de graves de 35 cm de potència total i un nivell de sorres (U. E. 202) de 10 cm. Per sota es documenten 10 cm de sorres i argiles de color marró ataronjat (U. E. 203) que ja s'havien localitzat a la Rasa 100 .

7. Conclusions

Aquesta intervenció arqueològica, realitzada al carrer Castellet, tenia com a fites descobrir i documentar possibles restes arqueològiques conservades durant les obres que l'empresa FECSA-ENDESA tenia previst d'efectuar per a la realització de la canalització en rasa d'una línia elèctrica subterrània de baixa tensió.

En aquest sentit, i com ja ha quedat reflectit a l'apartat anterior, hem de concloure que els resultats han estat negatius. D'una banda, un dels elements que més ha condicionat el volum nul de dades arqueològiques obtingues ha estat l'escassa profunditat on s'ha instal·lat la canalització (70 cm). A això se li ha d'afegir la presència d'altres serveis (aigua, gas i electricitat), instal·lats amb anterioritat i que mantienien una cota similar a la requerida per a aquesta obra; i també el fet de tractar-se d'una excavació preventiva de caràcter molt localitzat i parcial. En definitiva, ha resultat impossible documentar algun tipus de resta constructiva relacionada amb l'ocupació romana, medieval o moderna, que sabem que en el passat es produí en aquest sector de Barcelona, i per tant només podem afegir que els resultats d'aquesta intervenció difícilment poden aportar respostes als interrogants plantejats al voltant del poblament i l'urbanisme de la ciutat al llarg d'aquestes etapes de la seva història.

8. **Bibliografia**

- AA. VV. (1969-1980): *Gran enciclopèdia catalana*. 15 vol. Edicions 62 – Enciclopèdia Catalana, S. A. Barcelona.
- AA. VV. (1982): *Gran geografia comarcal de Catalunya. Volum 8: El Barcelonès i el Baix Llobregat*. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona.
- AA. VV. (1985): *Passat i present de Barcelona (II). Materials per a l'estudi del medi urbà*. Publicacions i edicions de la Universitat de Barcelona. Barcelona.
- AA. VV. (1993): “Intervencions a Barcino (1982-1989)”, a *Anuari d'intervencions arqueològiques a Catalunya. Època romana, Antiguitat tardana. Campanyes 1982-1989*. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.
- AA.VV. (2002): *El Monestir de Pedralbes i els Montcada (1326-1673)*, Guia-Catàleg. Ajuntament de Barcelona.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA. *BCNPIC: Punt d'informació cartogràfica de Barcelona*. <<http://www.bcn.es/cgi-bin/pt.pl?url=/guia/bcnpicc.html>> (consultada el 8 de maig de 2006).
- CARANDINI, A. (1997): *Historias en la Tierra. Manual de excavación arqueológica*. Ed. Crítica, Barcelona.
- CARRERAS I CANDI, F. 1909: “La ciutat de Barcelona” *Geografia General de Catalunya, vol. III*. Barcelona.
- CIRICI, Alexandre (1975): *Barcelona paso a paso*. Teide. Barcelona.
- CARRERAS I CANDI, F. (1901): “Notes històriques de Sarrià”, Barcelona.
- CASAS i BLASI, J. (2006): *Memòria de la intervenció arqueològica al Monestir de Pedralbes –Zona entre l'Abadia i l'Hort de les Monges-*. Barcelona. Codi MHCB: 077/04. Document inèdit lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya.

- DURAN i SANPERE, A. (1972-1975): “Barcelona i la seva història. La formació d'una gran ciutat”. 1972-1975. Barcelona.
- DURAN i SANPERE, A. (1975 ed.): “Història de Barcelona, de la prehistòria al segle XVI”. Enciclopèdia calalana Aedos. Barcelona.
- ESCUDERO I RIBOT, M.A. (1988): “El monestir de Santa Maria de Pedralbes”. Barcelona.
- GARCIA ESPUCHE, Albert; i GUÀRDIA BASSOLS, Manuel (1986): *Espai i societat a la Barcelona preindustrial*. Edicions de la Magrana. Barcelona.
- GÓMEZ GARCÍA, A. (1998): *Memòria de la intervenció arqueològica realitzada a l'edifici de l' Infermeria del Monestir de Pedralbes (Barcelona)*. Servei d'Arqueologia. Generalitat de Catalunya. Inèdit.
- GUÀRDIA, Manuel; i GARCIA ESPUCHE, Albert (1992): “Consolidació d'una estructura urbana; 1300-1516”. A: *Història de Barcelona. Volum 3: La ciutat consolidada (segles XIV i XV)*. Dirigit per Sobrequés i Callicó, Jaume. Enciclopèdia Catalana i Ajuntament de Barcelona. Barcelona. Pàg. 35-72.
- HARRIS, Edward C. (1991): *Principios de estratigrafía arqueológica*. Crítica. Barcelona.
- HURTADO, Víctor; MESTRE, Jesús; i MISERACHS, Toni (1995): *Atlas d'història de Catalunya*. Edicions 62. Barcelona.
- MARTÍ I BONET, J.M. (1987): “*Sant Vicenç de Sarrià, 1000 anys d'història*”. Barcelona.
- MIRÓ i ALAIX, Carme (2005): “Balanz anual de l'activitat arqueològica a la ciutat (setembre 2003 - desembre 2004)”. *Quaderns d'arqueologia i història de la ciutat de Barcelona*, època II, any 2005, núm. 01.
- MOIX EZQUERRA, E. (2006): *Memòria de la intervenció arqueològica al Monestir de Pedralbes Barcelona. Codi MHCB: 150/03*. Document inèdit lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya.

- REDONDO, S. (2003): *Memòria de la intervenció arqueològica preventiva efectuada al Monestir de Pedralbes de Barcelona*. Barcelona, Arxiu del Servei d'Arqueologia del MHCB. Ajuntament de Barcelona. Memòria inèdita.
- Segués i Peña, E (2009). *Memòria de la intervenció arqueològica preventiva efectuada al Monestir de Pedralbes de Barcelona*. Barcelona. Arxiu del Servei d'Arqueologia del MHCB. Codi MHCB: 087/07 Ajuntament de Barcelona. Memòria inèdita.
- TRÓCOLI, Isabel G. i SOSPEDRA, Rafel (Eds.) (1992): *Harris Matrix. Sistemes de registre en Arqueologia* (2 vols.), Pagès Editors, Lleida.
- VECLUS, 2001: "*Lectura històrico-estructural i de paraments del cos de l'edifici de la zona d l'abadia que afronta a l'hort de les monges del Monestir de Pedralbes de Barcelona*".

ANNEXES

- Repertori estratigràfic

Fitxa d'Unitat Estratigràfica: C/ Castellet, 8-10, Barcelona.			UE : 100
Sector: Rasa 100	Codi MHCb: 128/08	Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Paviment del carrer actual.		
DESCRIPCIÓ :	Superficial format per lloses de pedra rectangulars de 40x40x5cm. Cota inicial: 130,1 m s.n.m.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	101	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'Unitat Estratigràfica: C/ Castellet, 8-10, Barcelona.			UE : 101	
Sector: Rasa 100	Codi MHCb: 128/08	Cronologia: Segle XX		
DEFINICIÓ :	Preparació de paviment			
DESCRIPCIÓ :	Formigó. 10-35 cm. Cota inicial: 130,05 m s.n.m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	102, 103	Es cobert per	100
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica: C/ Castellet, 8-10, Barcelona.			UE : 102	
Sector: Rasa 100	Codi MHCb: 128/08	Cronologia: Segle XX		
DEFINICIÓ :	Nivell d'aportació			
DESCRIPCIÓ :	Estrat d'argiles i sorres de color marró ataronjat amb material ceràmic del S XX de 40 i 50 cm de potencia. Cota inicial: 129,7 m s.n.m. Cota final: 129,45 m s.n.m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	203	Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	101
	Talla a		Tallat per	103
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica: C/ Castellet, 8-10, Barcelona.			UE : 103	
Sector: Rasa 100		Codi MHCB: 128/08	Cronologia: Segle XIX-XX	
DEFINICIÓ :	Nivell d'aportació de serveis			
DESCRIPCIÓ :	Serveis i sauló de color vermellós barrejat amb deixalles, entre 20-35 cm de potència total. Cota inicial: 129,7 m s.n.m. Cota final: 129,45 m s.n.m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	102	Es cobert per	101
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica: C/ Castellet, 8-10, Barcelona.			UE : 200	
Sector: Rasa 200		Codi MHCB: 128/08	Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Paviment			
DESCRIPCIÓ :	Asfalt de 40 cm. Cota inicial: 130,1 m s.n.m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	201	Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica: C/ Castellet, 8-10, Barcelona.			UE : 201	
Sector: Rasa 200		Codi MHCB: 128/08	Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Preparació del paviment			
DESCRIPCIÓ :	Estrat de grava de 20 cm de potència. Cota inicial: 129,7 m s.n.m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	202	Es cobert per	200
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica: C/ Castellet, 8-10, Barcelona.			UE : 202	
Sector: Rasa 200		Codi MHCB: 128/08		Cronologia: Segle XX
DEFINICIÓ :	Preparació del paviment			
DESCRIPCIÓ :	nivell de sorres de 10 cm. Cota inicial: 129,5 m s.n.m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	203	Es cobert per	201
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica: C/ Castellet, 8-10, Barcelona.			UE : 203	
Sector: Rasa 200		Codi MHCB: 128/08		Cronologia: Segle XX
DEFINICIÓ :	Nivell d'aportació			
DESCRIPCIÓ :	Estrat d'argiles i sorres de color marró ataronjat amb material ceràmic del S XX de 40 i 50 cm de potencia. Cota inicial: 129,4 m s.n.m. Cota final: 129 m s.n.m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	102	Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	202
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

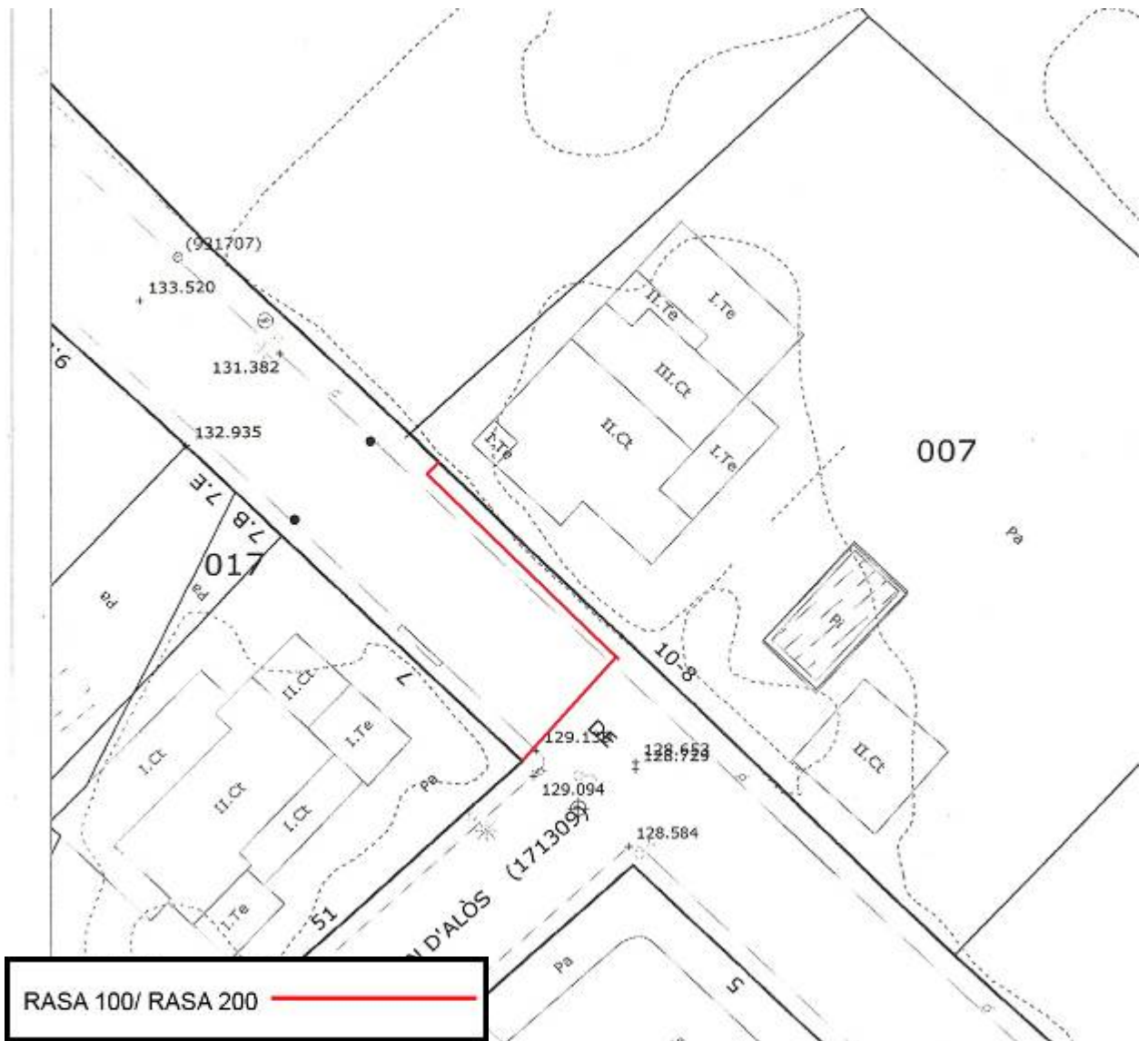
- DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

Figura 1

Situació de la intervenció al carrer del Castellet

Figura 3

Traçat de la intervenció

DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

Foto 1

Carrer Castellet

Foto 2

Tram de la Rasa 100 on apareixien els serveis

Foto 3

Perfil Rasa 100

Foto 4

Obertura Rasa 200

Foto 5

Tram Rasa 200